

O7BCN

**ZEROSSET BCN: 25 ANYS AL SERVEI DE LA COOPERACIÓ
MEMÒRIA 2001 - 2026**

Fotografia Gaza. En el marc de la campanya amb UNRWA, 2006.

El sentit d'una iniciativa

ZeroSetBCN va sorgir de la iniciativa d'un grup de treballadores de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, que inspirades en l'experiència del Servei Basc de salut, van voler contribuir amb l'exemple a la campanya que, en aquells moments, es portava a terme a Catalunya i a l'àmbit internacional, per tal de promoure que els governs destinessin un 0,7% del PIB a la cooperació i l'ajut al desenvolupament.

A l'inici del segle XXI, només cinc països (Suècia, Luxemburg, Noruega, Dinamarca i Holanda) del conjunt de la comunitat internacional complien amb el compromís acordat per les Nacions Unides el 1970 per tal que els estats donants destinessin un 0,7% del seu PIB a l'Ajut oficial al Desenvolupament. Aquell acord és el que més s'assembla a un intent d'establir, a nivell internacional, mecanismes redistributius de la riquesa com els que funcionen en molts països. Si bé és cert que la correcció dels greus desequilibris mundials existents requereixen d'eines més ambicioses (condonació de deute extern, supressió de paradisos fiscals, regulació del sistema financer internacional...), el 0,7% era en aquells moments un símbol d'una certa idea de solidaritat global, de fraternitat en un món tecnològicament més avançat que socialment cohesionat. A Catalunya, els pressupostos de cooperació han anat augmentant i alguns ajuntaments s'hi han anat sumant, però els contextos de crisi econòmica i les demandes socials als propis països han posat sovint en dificultat l'estabilitat del finançament de les ONG pel Desenvolupament.

En aquest context, eren molt importants les iniciatives de base i comunitàries que assumeixen que el 0,7% no és un objectiu només dels estats. És a dir, que no és cosa únicament dels organismes oficials o de les administracions, sinó que és un objectiu de les societats i que és la decisió individual la que sustenta i legitima aquestes grans decisions. Aquest és l'esperit que ha animat ZeroSetBCN des del seu inici. La idea era senzilla: destinar un 0,7% del seu sou a projectes de cooperació internacional. Un import que es dedueix de les respectives nòmines dels socis i sòcies, gràcies a un acord amb la pròpia administració, que ha donat suport i facilitats a aquest projecte. L'Ajuntament retreu aquesta quantitat –que té una component progressiva molt important, perquè l'aportació és proporcional al sou de cadascú- i el transfereix després globalment a l'associació.

Vint i cinc anys més tard, l'associació ha recollit 230.257,80 € amb els quals ha ajudat a finançar 74 projectes de cooperació, realitzats per més de 50 entitats diferents. Això equival a quasi 10.000 € a l'any de mitjana, provinents principalment de les nòmines dels seus membres i d'altres donacions directes.

Projecte d'escola per infants desavantatjats (Nepal Catalunya Primary School). Entitat: Educational & Development Foundation Nepal. 2012

Resum 2001 - 2026

74 projectes finançats

230.257,80 €

Tanmateix, és obvi que la importància d'aquestes experiències no rau en els diners recollits ni en els projectes finançats — al capdavant, sempre es tractarà de xifres modestes—, sinó en la seva significació. Esmentarem alguns dels elements que, al nostre judici, confereixen aquest significat especial.

Campanya “Ajut a persones refugiades”, amb Open Arms, 2015.

Una estructura lleugera i sense costos

Fa tres dècades, el repte prioritari en el terreny de l'ajut al desenvolupament era, més que els diners disponibles, crear estructures estables de cooperació. Actualment, la Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament agrupa 85 entitats. Aquesta xarxa –nombrosa, plural, de diferents dimensions i sectors- és la prova que aquelles estructures estables de cooperació ja existeixen. En aquest context, l'Associació ZerosetBCN va decidir no esdevenir una nova ONG per al Desenvolupament: es considerava que ja n'hi havia moltes, amb capacitat i especialització en diversos àmbits de treball, i que no era necessari crear-ne una de més. El que calia, a judici de les persones impulsores, era comprometre's, generar i aportar nous recursos als projectes que les entitats ja duen a terme.

Per tant, l'associació no genera projectes propis sinó que dóna suport als ja existents. Això té una gran transcendència perquè vol dir que no hi ha despeses d'estructura ni de funcionament. És a dir, tants diners aporten les persones treballadores, tants diners es distribueixen. Al llarg de tots aquests anys, l'única despesa que ha generat l'associació són les comissions bancàries que han generat les transferències a les entitats: això equivaldria a un 0,003% del pressupost anual de l'entitat! Per la seva naturalesa i objectius, no calen professionals, ni local. Ni tan

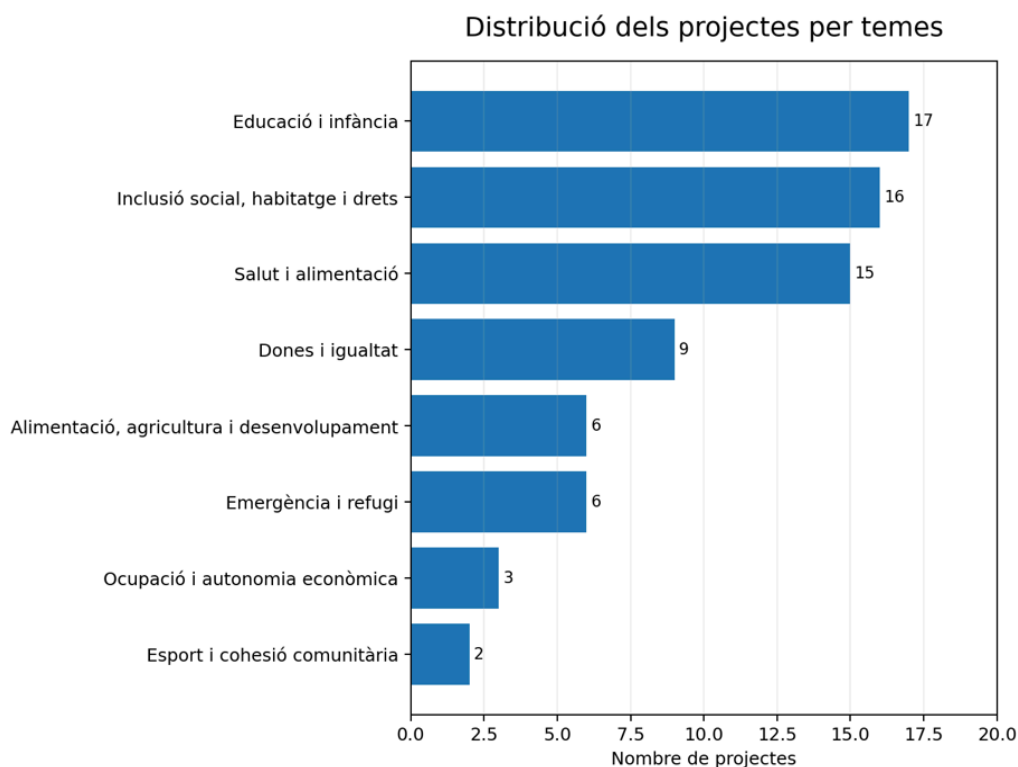
sols despeses de correu, perquè tot es fa electrònicament. Una Junta amb set persones assegura o anima el treball voluntari que es necessita. Es tracta d'una estructura estable, però lleugera, de cooperació.

Exercint consciència crítica

La cooperació internacional i el compromís social té poc a veure amb recollir i distribuir diners. Això ho saben molt bé les ONG pel Desenvolupament, moltes de les quals han aconseguit bastir discursos crítics al mateix temps que realitzaven importants projectes d'ajut. Durant molt anys, ha semblat que una de les poques fonts de consciència crítica eren les entitats, que elaboraven estudis i recerques i aportaven un discurs alternatiu al pensament únic global i iniciatives propositives per evitar el maquillatge o la caritat internacional.

Aquesta mirada crítica implica també entendre que les desigualtats entre països no són només el resultat de diferències en el seu nivell de desenvolupament, sinó que estan relacionades amb unes relacions econòmiques internacionals que continuen condicionant la distribució dels recursos i de la riquesa. L'extracció de recursos naturals, les relacions comercials i financeres i la distribució desigual del valor generat poden contribuir a mantenir relacions de dependència i desigualtat. Per això, la cooperació internacional no es pot entendre únicament com una transferència solidària de recursos, sinó també com un compromís amb la transformació de les condicions que contribueixen a reproduir aquestes desigualtats.

De la mateixa manera, l'Associació ZerosetBCN no és únicament un mecanisme de recaptació d'ingressos. Funciona com una associació, en la qual els socis es troben, analitzen i deliberen sobre les normes i decideixen col·lectivament. Una associació que edita un Butlletí electrònic, en el qual, al costat de les notícies pròpies, sempre hi ha la reproducció d'un article o un treball de fons i de reflexió; una associació que impulsa canvis en la pròpia organització, com la introducció dels productes de comerç just en les màquines de *vending*. Aquestes són algunes de les diferències entre aquestes estructures lleugeres però estables i mecanismes com les micro-donacions solidàries existents a la xarxa, que són benvingudes i necessàries, sense dubte. Però l'esperit cooperatiu germina i creix en un context de relacions humanes i d'organitzacions estables. Les associacions s'alimenten del coneixement, de la passió, del talent i de l'esforç altruista d'aquells que en formen part i d'aquesta interacció, d'aquesta calidesa, sorgeix més creativitat, més coneixement, més energia. A les associacions es conjuga millor el verb participar, del qual es creen realitats noves.

Deliberació i elecció dels projectes

El destí dels diners recollits amb el 0,7% del sou s'ha decidit sempre per un simple exercici de democràcia directa. Un cop a l'any es fa una convocatòria a aquelles entitats que vulguin demanar finançament de l'Associació, les quals només han de presentar un resum del projecte destinatari, perquè els ajuts són limitats i no es vol sobrecarregar amb feina administrativa i documental als sol·licitants. Els projectes rebuts —al voltant de 30 cada any— s'envien per correu electrònic a tots els socis i sòcies, uns dies abans de l'Assemblea anual.

L'Assemblea és un dinar o un sopar —depenent dels ànims i de les economies, perquè també es paga de la butxaca de cadascú— que permet una trobada entre els socis que ho desitgen. Ja hem dit que una part important dels membres de ZeroSetBCN treballen a l'Agència de Salut Pública de Barcelona, però n'hi ha una altra part que estan adscrits a altres departaments municipals (serveis socials, educació, medi ambient...).

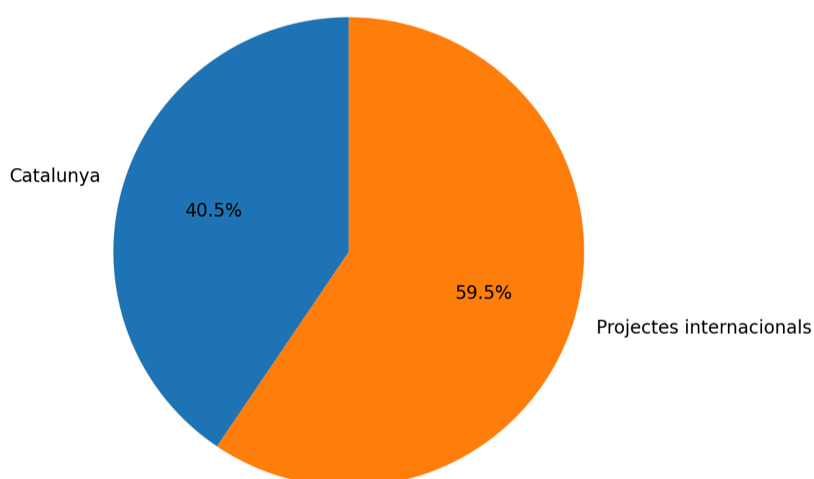
Els socis són els que reben els projectes i poden votar-los segons el seu criteri o prioritat personal. Aquells que no poden assistir a l'assemblea, poden votar per correu electrònic. I en l'assemblea, prèvia deliberació dels membres al voltant d'alguns dels projectes, s'expressen la resta de vots i s'escullen els dos o tres que finalment rebran finançament. Sense dubte aquesta elecció directa, aquesta implicació personal en el destí del 0,7%, atorga més rellevància i implicació amb els objectius dels projectes.

Tercer i Quart Món: un compromís global i local.

Els debats sobre la bondat i la conveniència de la cooperació internacional en general, i sobre el 0,7% en particular, tenen sovint una derivada que intenta contrarestar l'ajuda "als d'aquí" amb l'ajuda "als altres". Els arguments, basats en un instint primari de protecció, es basen en l'evidència que cal donar prioritat a les necessitats de la pròpia comunitat abans que a les altres. Però sembla evident que no hi ha contradicció entre destinar un percentatge –petit– de la riquesa pròpia a compromisos mundials i la defensa de la cohesió social en la pròpia comunitat. Expressat d'una altra manera, a ZeroSetBCN no acceptem un plantejament excloent de "o això o allò altre", sinó que en tenim un d'inclusiu: "això i també allò altre". La lluita contra les desigualtats, contra la pobresa, a favor d'una vida decent és una única causa. Així ho entenen també la majoria d'entitats –socials, de voluntariat, de cooperació internacional– que no contraposen els seus interessos sinó que treballen localment i globalment amb uns mateixos criteris.

Potser per això, una de les primeres decisions dels membres de ZeroSetBCN va ser que es finançarien cada any dos categories de projectes: una d'internacional, que es desenvolupés en un altre país, i una altra de local, que treballés amb la realitat pròpia. Es tracta d'un reconeixement efectiu de l'existència d'un tercer i d'un quart món, que formen part d'un mateix compromís. Així, per exemple, el Butlletí electrònic de l'Associació destina sempre un apartat a articles o anàlisi de la situació mundial –la crisi alimentària, les cimeres del G-8, el retrocés de Copenhague...— però també hi ha la presència d'articles sobre la pobresa a Catalunya (19,9% el 2010 segons dades de l'Idescat).

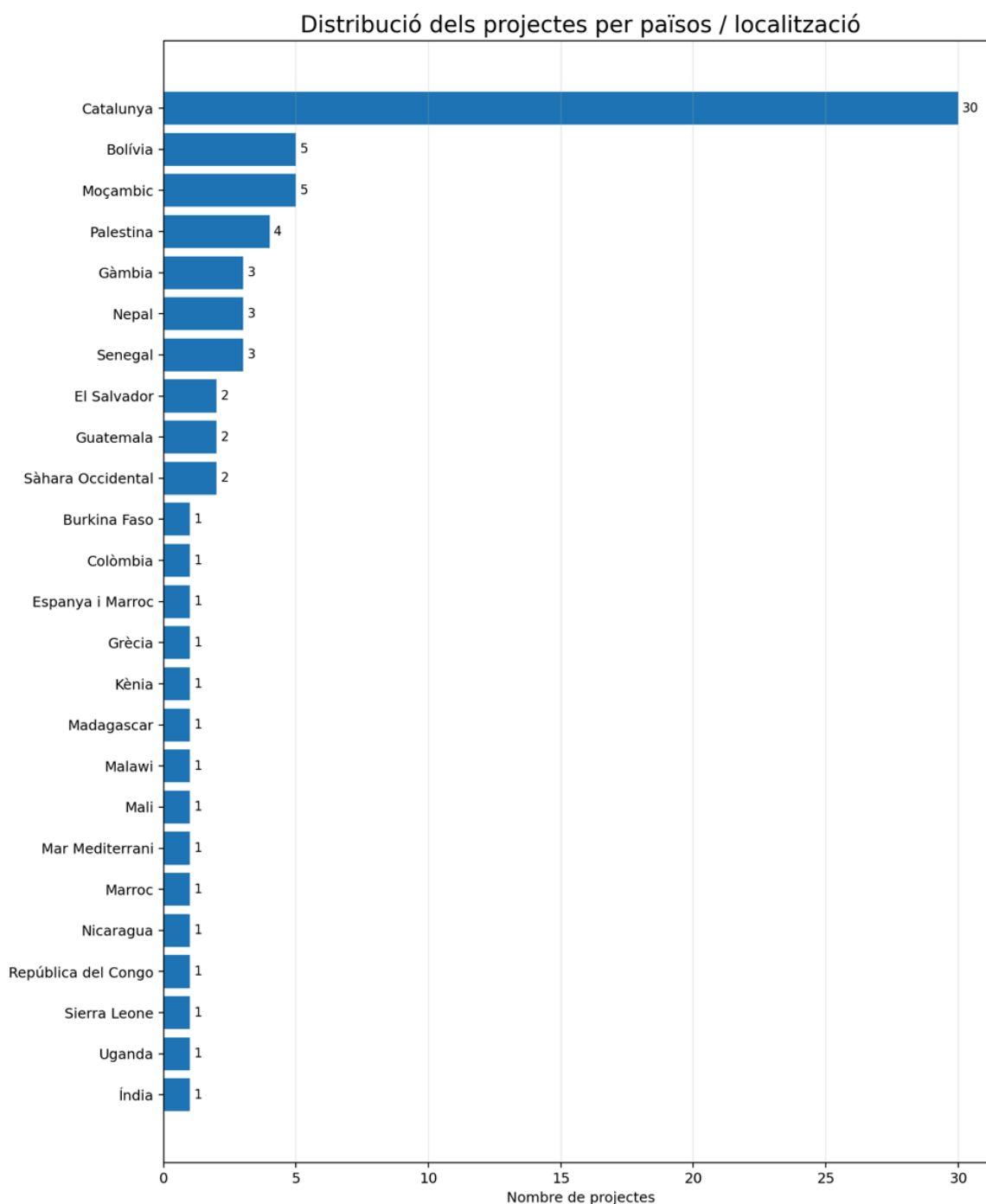
Distribució dels projectes: Catalunya vs. internacional

Aquesta dualitat ha permès ajudar a finançar 74 projectes en aquests vint-i-vinc anys, amb un 40,5% de projectes locals (majoritàriament Barcelona i àrea metropolitana) i un 59,5% de projectes internacionals. Programes locals relacionats amb les persones sense llar (Fundació Arrels, Centre d'acollida Assís), amb les famílies nouvingudes (Casal dels Infants) amb l'acompanyament a joves ex-tutelats (Punt de Referència), entre d'altres; i projectes internacionals a Marroc (Sodepau), República del Congo (UNIACC), Bolívia (Associació EDUCO) o El Salvador (Cooperacció) entre d'altres. El sistema d'elecció directa –no basada en l'aplicació de criteris formals ni en anàlisis exhaustius dels projectes- afavoreix una gran pluralitat de projectes i que es beneficiïn tant entitats consolidades com petites associacions de recent creació. En tots els casos, els ajuts de ZerosetBCN només suposen una part menor del finançament total del projecte, però les entitats l'aprecien i el valoren. Cada any s'obliguen a presentar una breu memòria d'avaluació dels projectes realitzats i el resum d'aquesta Memòria es reproduïx en el Butlletí de l'associació.

Projecte xxxxx (Barcelona)

Col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona

Tot i que ZerosetBCN ha estat i és una associació independent, amb personalitat jurídica pròpia, amb CIF propi i inscrita al registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya, el fet que els seus socis i sòcies fossin treballadors/es de l'Ajuntament o d'algun dels consorcis o agències en les quals participa l'Ajuntament, ha fet que, lògicament, hagin existit espais de col·laboració.

En aquest sentit destaca especialment:

- La col·laboració de Recursos Humans per tal de poder establir el sistema de descomptes a les nòmines del personal que així ho autoritzava i l'ingrés al compte de ZeroSetBCN de les quantitats corresponents.
- La col·laboració del Departament de Comunicació Interna (Recursos Humans) per tal de poder difondre a la Intranet municipal les informacions i campanyes principals de ZeroSetBCN: ha estat, per suposat, la millor eina de comunicació per arribar al personal municipal.
- La col·laboració de la Direcció de Comunicació per tal de crear un domini propi pel web de ZeroSetBCN, així com la realització d'un vídeo promocional i fulletons informatius.

Totes aquestes col·laboracions, i altres de puntuals, s'han emmarcat en el conveni de col·laboració, signat el 2014 i renovat el 2018, entre ambdues organitzacions.

Signatura del conveni amb l'Ajuntament de Barcelona, entre membres de la Junta de ZeroSetBCN i el Primer Tinent d'Alcalde.

Eines de comunicació

Com totes les entitats que es basen en l'aportació dels seus socis i sòcies, la comunicació ha estat una tasca prioritària, sobretot cercant la comunicació interna (no tan externa) per tal d'arribar al conjunt de treballadors i treballadores municipals. Les principals eines han estat:

- Creació d'una pàgina web (<https://www.zeraset.barcelona/>) on, a més d'informar de campanyes, projectes subvencionats i altres, està disponible tota la documentació de l'entitat (estatuts, butlletins, convenis...).
- Elaboració d'un Butlletí anual, que donava compte dels acords de l'Assemblea, informava dels projectes aprovats i de les seves memòries, de l'evolució dels socis i també incorporava editorials o articles d'opinió.
- Presència a les xarxes socials, principalment Twitter (fins 2025) [@ZeroSetBCN](#) i Bluesky [@zerasetbcn.bsky.social](#)
- Elaboració de fulletons informatius de l'entitat.
- Producció de dos vídeos —amb la col·laboració de l'Ajuntament, com s'ha dit— per explicar el funcionament i objectius de l'entitat i captar nous membres.
- Xerrades informatives en alguns llocs de treball.
- Sessió de presentació pública per part de l'entitat sobre els resultats obtinguts pel projecte subvencionat l'any anterior i/o visita oberta als socis a l'entitat d'algun dels projectes subvencionats.

Butlletí de l'any 2022

Xerrada informativa a l'Agència de Salut Pública de Barcelona.

Una tasca solidària i voluntària.

Com hem dit, el propòsit principal de ZeroSetBCN ha estat poder ajudar a finançar projectes de cooperació de les ONGs. Les respectives Juntes han aplicat aquest criteri amb radical exigència: no hi ha hagut cap despesa generada per activitats de comunicació, ni desplaçaments, ni dietes... l'única despesa —limitada— que no s'han pogut evitar han estat les comissions bancàries. Tot i que s'han reduït en la mida del possible en treballar amb la Banca Ètica (compte a Triodos).

La base de l'entitat han estat els socis i sòcies i les seves quotes. En els millors moments, ZeroSetBCN ha arribat a comptar amb uns 70 socis, però, com dèiem, aquesta xifra s'ha anat reduint en els últims anys.

Durant aquests 25 anys sempre ha funcionat una Junta —amb persones diferents— que ha estat la clau de volta i el motor de les activitats. ZeroSetBCN ha tingut tres Presidències (Èlia Diez, Txema Castiella i Rosa Bada) i un grup de persones voluntàries que han format part de les Juntes. El treball i la dedicació de tothom ha estat entusiasta i voluntari.

Membres de la Junta, any 2015.

Tot té un inici i un final.

Les organitzacions són organismes vius, que tenen la seva raó de ser en un context determinat. També tenen una vida que pot ser centenària o més efímera. A ZerosetBCN hem decidit donar per acabada aquesta experiència. El context actual fa més necessari que mai les fonts de finançament dels projectes solidaris, però la realitat és que no hem aconseguit implicar un major nombre de treballadors i treballadores de l'Ajuntament i, sobretot, que no s'ha produït cap relleu generacional que assegurí l'entitat. I moltes de les persones que la van impulsar ja s'han començat a jubilar.

Això ens ha portat a un procés de reflexió que ha conclòs en la conveniència de posar punt i final a aquesta experiència. Tot i els esforços continus per difondre l'experiència i convidar a que més persones s'hi afegissin, el punt actual aconsella prendre aquesta decisió, sense cap acritud ni judici moral. Amb plena satisfacció

per la feina feta, pels resultats assolits, que presenta de manera sintètica aquesta memòria.

Introduir la solidaritat a la nòmina, al costat de conceptes com productivitat, sou base, antiguitat o IRPF, ha estat una experiència enriquidora. Els diners deduïts ens han estat retornats en forma de satisfacció personal, de gratitud de les entitats, de la interrelació amb altres persones que comparteixen aquesta experiència. Al capdavant, ens han retornat també la satisfacció de sentir-nos vius i vives, formant part d'una comunitat de persones. D'arreu.

